

« Η καινοτομία στη διδασκαλία των Φιλολογικών Μαθημάτων»

Βέλο, Τρίτη 8-12-2015 & Παρασκευή 11-12-2015

Διοργάνωση: Σχολική Σύμβουλος ΠΕΟ2,
Χρύσα Σπυροπούλου

«Συνοχή παραγράφου ή
ολόκληρου κειμένου»

Διδακτέα ύλη

- ➡ Β' Γυμνασίου Παραγράφου & Ευρύτερου κειμένου
- ➡ Α' Λυκείου
- ➡ Β' Λυκείου
- ➡ Γ' Λυκείου

Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Νεοελληνική Γλώσσα (Β Γυμνασίου) - Βιβλίο Μελέτης (Επιμορφωμένη)

Ψηφιακή Σελίδα? ΔΙΑΡΚΕΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΒΙΒΛΙΑ elbooks.edu.gr Γ. Συναφή ευρύτερου κειμένου

Γ ΣΥΝΟΧΗ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής

Ακούω και μιλώ

1. Ποια λέξη φανερώνει ότι το κείμενο 1 είναι απόσπασμα ενός μεγαλύτερου κειμένου; • Ποιο ρόλο παίζει η λέξη «ακόμα» σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο λόγου; • Τι εξημετρούν οι λέξεις «ακόμ» και «αλλά» στη β' παράγραφο;
2. Ποιες λέξεις συνδέουν τις περιόδους λόγου και τις παραγράφους μεταξύ τους στο κείμενο 2;
3. Η πρώτη περίοδος λόγου στο κείμενο 3 επισημαίνει ένα πρόβλημα της σύγχρονης εκπαίδευσης. Ποια σχέση έχει με τις δύο παραγράφους του κειμένου;
4. Προσέξτε το κείμενο 4. Ποιες λέξεις και εκφράσεις συνδέουν τις παραγράφους μεταξύ τους στο κείμενο 4; • Εξηγήστε, με βάση τις συνδεδεμένες αυτές λέξεις, με ποιο σεράο θα γίνουν οι αλλαγές στην εκπαίδευση, σύμφωνα με το κείμενο.

Διαβάζω και γράφω

1. Μπορείτε να αποδώσετε σε μία παράγραφο όσα διαβάσατε στο κείμενο 2; • Προσθέστε κάποιες συνδεδεμένες λέξεις, ώστε να βοηθήσετε τους αναγνώστες να παρακολουθήσουν τη σεράο με την οποία εξελίχθηκε το μάθημα στην τάξη. Για παράδειγμα, μπορείτε να αρχίσετε έτσι: «Στην αρχή μός έφερνε...».
2. Μπορείτε να γράψετε τη θεματική πρόταση κάθε παραγράφου στο κείμενο 4; • Με ποιο σκεπτικό χάρισε ο συγγραφέας το κείμενο αυτό σε τέσσερις παραγράφους;
3. Μπορείτε να αντικαταστήσετε τις συνδεδεμένες λέξεις ανάμεσα στις παραγράφους με άλλες, χωρίς να αλλάξει το νόημα του κειμένου 4;
4. Αφού μελετήσετε τη δομή κάθε παραγράφου του κειμένου 4, γράψτε έναν πλανόγιο για καθένα.

Νεοελληνική Γλώσσα (Β Γυμνασίου) - Βιβλίο Μελέτης (Επιμορφωμένη)

Ψηφιακή Σελίδα? ΔΙΑΡΚΕΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΒΙΒΛΙΑ elbooks.edu.gr Δ. Οι συνδεδεμένες λέξεις και φράσεις

Δ ΟΙ ΣΥΝΔΕΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ

Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής

Ακούω και μιλώ

1. Ένας συμμεβητής σας αποδίδει περιλήπτικά το περιεχόμενο του πρώτου εισαγωγικού κειμένου (κειμ. 1). Προσέξτε ποιες λέξεις ή φράσεις χρησιμοποιεί για τη σύνδεση των προτάσεων. • Προτείνετε και εσείς άλλες που μπορούν να τις αντικαταστήσουν.
2. Μιλάτε σε μια εκδήλωση του σχολείου σας για την κυκλοφορική αγωγή. Έχετε διαβάσει τα αίτια των τροχαίων ατυχημάτων που αναφέρονται στους οδηγούς (κειμ. 2). Παρακαλάτε το σε οργανωμένο λόγο στη συγκεκριμένη εκδήλωση, προσέχοντας τις συνδεδεμένες λέξεις ή φράσεις που θα χρησιμοποιήσετε.

Διαβάζω και γράφω

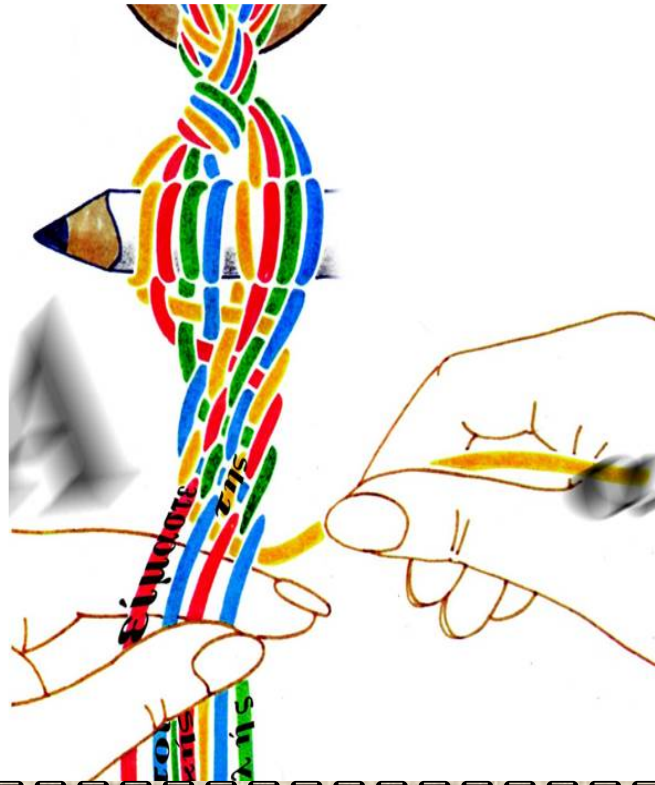
1. Ποιες λέξεις ή φράσεις χρησιμοποιεί ο συντάκτης του κειμένου 2 στη δεύτερη, στην πέμπτη και στην τελευταία παράγραφο για να συνδέσει τις προτάσεις τους; • Υπογραμμίστε τις και μεταφράστε τις στον πίνακα που ακολουθεί. • Επισημαίνετε τι θέλει να δηλώσει ο συγγραφέας χρησιμοποιώντας τη μια ή την άλλη συνδετική λέξη ή φράση.

Συνδεδεμένες λέξεις	Σημείωση	Συνδεδεμένες φράσεις	Σημείωση

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής

Συνοχή κειμένου

Μια σειρά προτάσεων αποτελούν **κειμένο** μόνο εφόσον υπάρχει συνοχή μέσα στις προτάσεις και ανάμεσα σ' αυτές, όταν δηλαδή η ερμηνεία/κατανόηση ενός στοιχείου της πρότασης εξαρτάται από την ερμηνεία κάποιου άλλου, στο οποίο αναγκαστικά καταφεύγει κανείς για μια αποτελεσματική ανάγνωση του κειμένου. Στην περίπτωση αυτή, όπως είναι φανερό, «υφαινόνται»/διαπλέκονται τα νοήματα, και οι προτάσεις αποτελούν ένα συνεκτικό σύνολο/ κείμενο.

Τη συνοχή την πετυχαίνουμε, όταν με τους κατάλληλους τρόπους μεταβαίνουμε φυσικά και λογικά από τη μια λέξη στην

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

2 Τι πρέπει να προσέχω σε μια περίληψη

Σχετικά με τον τρόπο γραφής της περίληψης πρέπει να προσέξουμε τα εξής:

- ▶ Να αποφεύγουμε την υπερβολική αφαίρεση και γενίκευση δίνοντας σε σωστή αναλογία τις γενικές θέσεις και τα συγκεκριμένα παραδείγματα.
- ▶ Να μην προσπαθούμε να μιμηθούμε το ύφος του συγγραφέα, που ενδέχεται να είναι πολύ διαφορετικό από το δικό μας. Γενικά αποφεύγουμε να χρησιμοποιούμε αυτούσιες φράσεις του κειμένου. Στις περιπτώσεις που η περίληψη μας είναι εκτενής ή όταν το κείμενο από το οποίο προέρχεται η περίληψη περιέχει ορολογία, μπορεί να χρειαστεί να μεταφέρουμε στην περίληψη μας ορισμένες χαρακτηριστικές λέξεις /φράσεις. Εκείνο που πρέπει να προσέχουμε είναι να ενσωματωθούν οι λέξεις /φράσεις αυτές στο δικό μας κείμενο.
- ▶ Να είμαστε όσο το δυνατόν πιο αντικειμενικοί, απέχοντας από κάθε είδους σχολιασμό, επιδοκιμασία ή αποδοκιμασία του αρχικού κειμένου.
- ▶ Να έχουμε υπόψη μας ότι η έκταση της περίληψης εξαρτάται από διάφορους παράγοντες όπως είναι:
η έκταση και η ποιότητα (συνοχή, ενότητα, οργάνωση) του κειμένου που συνοψίζουμε, ο σκοπός για τον οποίο γράφουμε, η κριτική και η αφαιρετική μας ικανότητα.
- ▶ Να κατανοήσουμε ότι *ο σκοπός για τον οποίο γράφουμε την περίληψη* επηρεάζει το λόγο μας, ανάλογα δηλαδή με το ποιος γράφει, σε ποιον απευθύνεται και για ποιο σκοπό μπορεί να έχουμε επίπεδο λόγου οικείο, περισσότερο επίσημο κ.ο.κ.
Δεν πρέπει, βέβαια, να ξεχνούμε ότι η περίληψη είναι μια προσωπική δημιουργία που σε καμία περίπτωση όμως δεν πρέπει να προδίδει το πνεύμα του συγγραφέα.

Υποθέστε ότι, επειδή ο διδακτικός χρόνος δεν επαρκεί, σας αναθέτουν να δώσετε περιληπτικά στην τάξη το περιεχόμενο από ένα κεφάλαιο της Ιστορίας, της Φιλοσοφίας, της Βιολογίας ή κάποιου άλλου μαθήματος. Να βγάλετε πλαγιότιτλους των παραγράφων ή των ευρύτερων ενοτήτων, να επισημάνετε τις διαρθρωτικές λέξεις και να δώσετε την περίληψη του κεφαλαίου.

Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

4. Ελέγχω το κείμενό μου

Κατά τη διαδικασία του γραψίματος, όπως και αφού ολοκληρώσω το κείμενό μου, ελέγχω τα παρακάτω στοιχεία:

A. Ως προς το περιεχόμενο προσέχω:

- την ενότητα, δηλαδή την άμεση σχέση του περιεχομένου με την κύρια ιδέα του θέματος
- την πληρότητα, δηλαδή την επαρκή ανάπτυξη του θέματος σε όλο του το βάθος και το πλάτος
- την τεκμηρίωση των θέσεων με πειστικά και ορθά επιχειρήματα και τεκμήρια.

B. Ως προς τη διάρθρωση των σκέψεων/την αρχιτεκτονική του κειμένου προσέχω:

- τη λογική αλληλουχία των νοημάτων, δηλαδή τη σειρά με την οποία εκθέτω τις ιδέες μου. Η αλληλουχία επιτυγχάνεται με τη σαφή διάκριση των τμημάτων (πρόλογος, κύριο μέρος, επίλογος) και των υποτμημάτων του κύριου μέρους. Επιτυγχάνεται ακόμη με τη σωστή διάταξη. Η χρονολογική σειρά π.χ. εξυπηρετεί συνδέσεις και συσχετίσεις σε αφηγηματικά κείμενα. Στα περιγραφικά κείμενα η ύλη διευθετείται πάνω στον τοπικό άξονα. Στα αποδεικτικά κείμενα ακολουθείται η λογική σειρά. Συγκεκριμένα προσέχω:
 - τη συνεκτικότητα του κειμένου, δηλαδή τη νοηματική συνάφεια ανάμεσα στις προτάσεις, στις περιόδους και τις παραγράφους του κειμένου·
 - τη συνοχή του κειμένου, δηλαδή τη σύνδεση των προτάσεων, των περιόδων, των παραγράφων, των τμημάτων του κειμένου, με διάφορους τρόπους συνοχής π.χ. με τη χρήση διαρθρωτικών λέξεων/φράσεων, με την οργάνωση του λόγου στον άξονα του χρόνου ή του χώρου, με τη διατήρηση ενιαίου ύφους κ.ο.κ.

Γ. Ως προς τη χρήση της γλώσσας προσέχω:

- την ακρίβεια
- τη σαφήνεια

ΣΚΟΤΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΣΚΟΤΠΟΣ

Να διδαχθούν τα τρία μέρη:
οργάνωση, λεξιλόγιο, περιεχόμενο
ως μια αδιάσπαστη ενότητα και να
διαμορφώσουν προσωπική άποψη
για τα νέα δεδομένα στο χώρο της
μάθησης

ΣΤΟΧΟΙ

- Να εντοπίσουν τους τρόπους σύνδεσης
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιο τους
- Να κρίνουν παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ

- Να συμμετέχουν ενεργά
- Οικοδόμησης γνώσης με αλληλεπίδραση
- Ολιστική γνώση με διερευνητικό και βιωματικό τρόπο
- Πολλοί τρόποι πρόσληψης και ερμηνείας της πραγματικότητας (πολυτροπικότητα)
- Να γίνουν ενεργοί παραγωγοί και αναγνώστες πολυτροπικών κειμένων

- Να αντιμετωπίσουν ένα πρόβλημα στα πλαίσια της ομάδας και να οργανωθούν, για να το επιλύσουν
- Να αναπτύξουν την αυτο-αντίληψη σε αλληλεπίδραση με τα άλλα μέλη της ομάδας
- Ν' αντιληφθούν την έννοια της διαφορετικότητας και να καλλιεργήσουν τη στάση αποδοχής του "άλλου"
- Μέσα από ισότιμες σχέσεις επικοινωνίας και συνεργασίας να διαμορφώσουν έναν υπεύθυνο, ενεργό δημοκρατικό πολίτη

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ

ΧΡΟΝΟΣ: Δύο διδακτικές ώρες

ΤΟΠΟΣ: Αίθουσα διδασκαλίας ή
Εργαστήριο Πληροφορικής

ΜΕΘΟΔΟΣ:

- Ομαδοσυνεργατική
- Διερευνητική μάθηση
- Πολυγραμματισμοί και πολυτροπικότητα
- Συνδυασμός επαγωγικής-παραγωγικής μεθόδου

ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΚΟΥ

Ενισχύοντας
την
αλληλεπίδραση

Παρέχοντας
πλούσιο
πολυτροπικό
υλικό

Διερευνώντας
μαζί με τους
μαθητές

Αξιοποιώντας
το «λάθος»

Διευκολύνει
τη μαθησιακή
διαδικασία

Παρέχοντας
προκλήσεις-
κίνητρα για
μάθηση

Δίνοντας ιδιαίτερη
έμφαση στη μαθησιακή
διαδικασία και όχι μόνο
στο αποτέλεσμα

Εκμαιεύοντας από
κάθε μαθητή/τρια
την προσωπική
του γνώση-βίωμα

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Με βάση την παιδαγωγική των πολυγραμματισμών η διδασκαλία θα ακολουθήσει τέσσερα στάδια:

A) Το στάδιο της τοποθετημένης πρακτικής (situated practice).

Ακολουθώντας τη διαδικασία της διερευνητικής-βιωματικής μάθησης η εκκίνηση πραγματοποιείται με ένα ερώτημα-πρόβλημα του τύπου «Τίως γίνεται το μάθημα σήμερα; Να περιγράψουν τη διαδικασία και να πουν αν τους αρέσει.» Ακολουθεί η συλλογή των απαντήσεων και ο προβληματισμός τι θα μπορούσε να γίνει διαφορετικό

B) Το στάδιο της ανοιχτής διδασκαλίας (overt instruction).

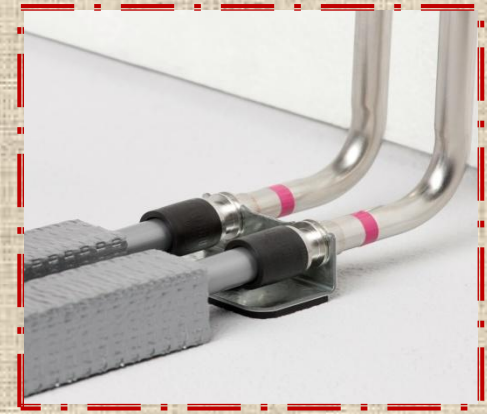
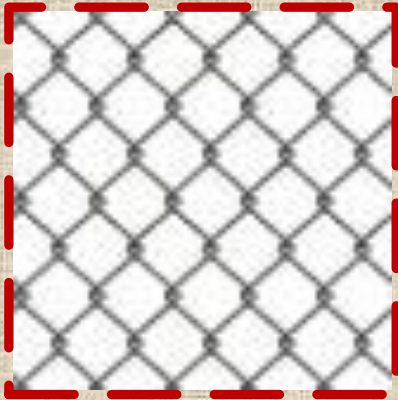
Ακολουθώντας τη διαδικασία της ομαδοσυνεργατικής-ανακαλυπτικής μάθησης χωρίζονται οι μαθητές/τριες σε πέντε ομάδες και τους δίνονται δύο κείμενα για επεξεργασία με θέμα τους διαφορετικούς τρόπους μάθησης. Μέσα από συγκεκριμένα ερωτήματα-προβλήματα που καλείται ν' απαντήσει κάθε ομάδα επιδιώκεται η ανάπτυξη του ενσυνείδητου ελέγχου και χειρισμού των γλωσσικών στοιχείων π.χ. περιεχόμενο παραγράφου, τρόπος σύνδεσης κ.α.

Γ) Το στάδιο της κριτικής πλαisiώσης (critical framing).

Συζήτηση και διατύπωση άποψης-θέσης της κάθε ομάδας πάνω στο περιεχόμενο των κειμένων

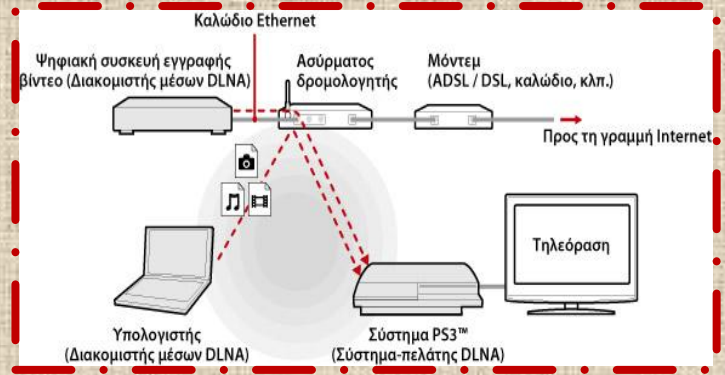
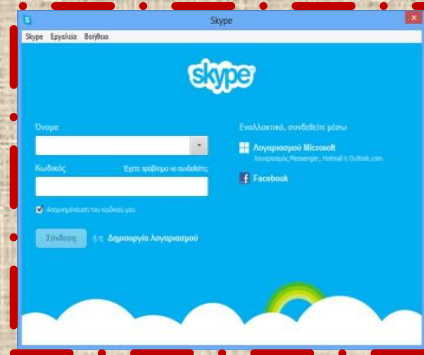
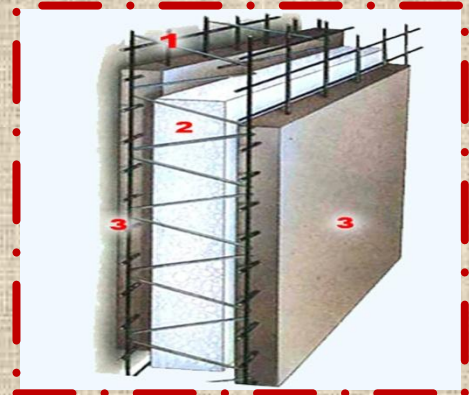
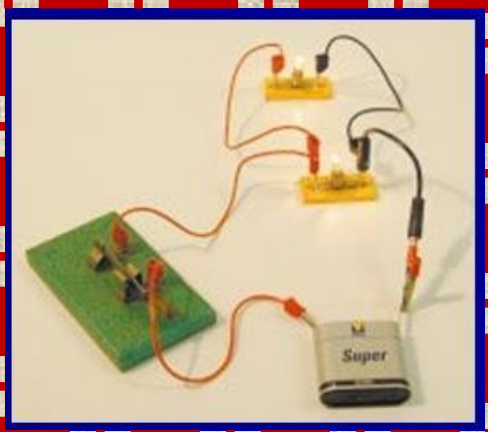
Δ) Το στάδιο της μετασχηματισμένης πρακτικής (transformed practice).

Ακολουθώντας τη διαδικασία της δημιουργικής-βιωματικής μάθησης κάθε ομάδα ετοιμάζει ένα κείμενο με βάση το φύλλο εργασίας, όπου ενθαρρύνεται στην παραγωγή λόγου (εφαρμόζοντας τους τρόπους συνοχής), προφορικού ή γραπτού, αξιοποιώντας διαφορετικά κειμενικά είδη.

ΑΦΟΡΜΗΣΗ

Συνοχή = σύνδεση,
δέσιμο, συνένωση,
σύναψη...

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

- Φύλλο εργασίας 1
(1^η διδακτική ώρα)
- Φύλλο εργασίας 2
(2^η διδακτική ώρα)

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ
ΠΟΛΥ!

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ